

แผนแม่บทการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ 20 ปี ปรับปรุงครั้งที่ 1 (พ.ศ. 2561 - 2580) (คัดย่อมาเพียงบางส่วน)

นโยบายการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำของคณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ

คณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ หรือ กนช. ให้ความสำคัญกับการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำเชิงลุ่มน้ำ อย่างเป็นระบบ เพื่อเพิ่มความมั่นคงด้านน้ำของประเทศ รองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ภาวะโรคระบาดและการเปลี่ยนแปลงของบริบทโลก มุ่งเน้นความสมดุลในมิติของการพัฒนา-การอนุรักษ์ อุปสงค์และอุปทาน ในการจัดหา น้ำสะอาดเพื่อการอุปโภค บริโภคให้เพียงพอต่อมาตรฐานและระบบสุขภาพ ที่ดีมีความเหมาะสม การพัฒนาและเพิ่ม ประสิทธิภาพแหล่งน้ำให้การผลิตทั้งภาคเกษตร อุตสาหกรรม และบริการมีความมั่นคง ส่งเสริม สนับสนุนการจัดการน้ำ โดยชุมชน เพิ่มความสามารถในการรับมือภัยพิบัติ ด้านน้ำด้วยมาตรการยืดหยุ่นพร้อมการปรับตัวโดยอาศัยระบบนิเวศ เสริมสร้างการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ จัดการน้ำทุกระดับ นำเทคโนโลยีดิจิทัลและนวัตกรรม มาช่วยในการบริหารจัดการน้ำอย่างมีธรรมาภิบาล ครอบคลุมมิติด้านการจัดสรร การใช้ การพัฒนา การบริหารจัดการ การบำรุงรักษา การฟื้นฟู การอนุรักษ์ และสิทธิในน้ำ โดยมอบหมายสำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติบูรณาการหน่วยงานและภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง จัดทำแผนแม่บทการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ 20 ปีให้ครอบคลุมประเด็นดังกล่าว เพื่อใช้เป็นกรอบ แนวทางในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำของประเทศ ให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 13 แผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับปรับปรุง) แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ กรอบการดำเนินงานเช่นใดเพื่อลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติ พ.ศ. 2558 - 2573 และเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs)

วิสัยทัศน์

วิสัยทัศน์การพัฒนาตามแผนแม่บทการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ 20 ปี ปรับปรุงครั้งที่ 1 (พ.ศ. 2561 - 2580) มีดังนี้ “ประเทศไทยมีการบริหารทรัพยากรน้ำอย่างยั่งยืนโดยการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ภายใต้การพัฒนาอย่างสมดุลและมีพลวัต เพื่อความมั่นคงด้านน้ำในทุกมิติ”

เป้าหมาย

- 1) ประชาชนทั้งในเมืองและชนบท มีน้ำอุปโภคและน้ำดื่มเพียงพอ มาตรฐานสากลในราคาที่เหมาะสม มีการประหยัดน้ำทุกภาคส่วนทั้งภาคอุตสาหกรรมและครัวเรือน รวมทั้งมีความสามารถในการบริหารจัดการน้ำ ระดับชุมชน และท้องถิ่น
- 2) สามารถจัดหาน้ำเพื่อการผลิต (เกษตร อุตสาหกรรม) ได้อย่างสมดุลระหว่างศักยภาพกับ ความต้องการ มีการใช้น้ำอย่างมีประสิทธิภาพ ประหยัด ผลผลิตภาพสูงขึ้น รวมทั้ง สามารถจัดหาน้ำบรรเทาผลกระทบ จากการขาดแคลนน้ำในพื้นที่เกษตรน้ำฝนให้เพียงพอต่อการดำรงชีพและการทำการเกษตรในฤดูฝน
- 3) มีระบบป้องกันน้ำท่วมและอุทกภัยที่มีประสิทธิภาพ ทั้งโครงสร้างและการบริหารจัดการ มีผัง การระบายน้ำ ทุกระดับ การบริหารพื้นที่น้ำท่วมและพื้นที่ชะลอน้ำ
- 4) ป่าต้นน้ำได้รับการฟื้นฟู สามารถชะลอการไหลบ่าของน้ำ มีการใช้ประโยชน์จากลุ่มน้ำตามผัง ที่กำหนด มีการอนุรักษ์ดินและน้ำในพื้นที่ลาดชันทั้งในพื้นที่อนุรักษ์และพื้นที่เกษตร

6) การฟื้นฟูแม่น้ำลำคลองและแหล่งน้ำธรรมชาติ ให้มีคุณภาพตามมาตรฐาน ชุมชนขนาดใหญ่ มีการบำบัดน้ำเสียก่อนปล่อยลงสู่สิ่งแวดล้อม มีการจัดการโดยการป้องกันและลดน้ำเสียที่ต้นทาง ป้องกันน้ำเค็ม และการกัดเซาะปากแม่น้ำในพื้นที่เฉพาะ

7) มีระบบบริหารจัดการทรัพยากรน้ำที่มีธรรมาภิบาล ทันสมัย มีกฎหมาย ระเบียบ หลักเกณฑ์ ที่เกี่ยวข้องของกับทรัพยากรน้ำ มีโครงสร้างองค์กรเหมาะสมในการบริหารจัดการน้ำทุกระดับ สามารถบริหาร จัดการตามแผนยุทธศาสตร์ แผนแม่บท แผนปฏิบัติการ ระบบ และกลไกการจัดสรรน้ำ รวมทั้ง มีระบบฐานข้อมูล ทรัพยากรมนุษย์ และงานวิจัยเพียงพอในการตัดสินใจและบริหารจัดการ

เพื่อให้บรรลุตามวิสัยทัศน์ข้างต้น เนื่องจากการบริหารจัดการน้ำมีความเชื่อมโยงตั้งแต่พื้นที่ต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ การพัฒนาและใช้ประโยชน์จากทรัพยากรน้ำส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศ จำเป็น ต้องได้รับการอนุรักษ์ และฟื้นฟูอย่างเป็นระบบทั้งในพื้นที่ป่าต้นน้ำ การชะล้างพังทลายของดิน แก้ไขปัญหา มลพิษทางน้ำจากแหล่งกำเนิด ทั้งจากชุมชน พื้นที่อุตสาหกรรม พื้นที่เกษตร ได้มีการกำหนดแผนแม่บทการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ ๒๐ ปี (ปรับปรุงครั้งที่ 1 พ.ศ. 2566 - 2580) ใว้ภายใต้กรอบการพัฒนาหรือยุทธศาสตร์น้ำ 5 ด้าน ดังนี้

ด้านที่ 1 การจัดการน้ำอุปโภคบริโภค

ด้านที่ 2 การสร้างความมั่นคงของน้ำภาคการผลิต

ด้านที่ 3 การจัดการน้ำท่วมและอุทกภัย

ด้านที่ 4 การอนุรักษ์และฟื้นฟูระบบนิเวศทรัพยากรน้ำ

ด้านที่ 5 การบริหารจัดการ

ด้านที่ 1 การจัดการอุปโภคบริโภค

มีเป้าหมายเพื่อให้ประชาชนได้รับการบริการน้ำอุปโภค บริโภคขั้นพื้นฐานที่เท่าเทียมกัน มีแนวทางและเป้าหมายการพัฒนาที่สำคัญในระยะ 20 ปี ได้แก่ ก่อสร้าง ขยายเขต ปรับปรุงระบบ 32,701 แห่ง ประชาชนรับประโยชน์ 7.2 ล้านครัวเรือน จัดหาน้ำสำรอง/น้ำต้นทุน 174.13 ล้าน ลบ.ม. เพิ่มกำลังผลิตประปาเมือง 2.88 ล้าน ลบ.ม./วัน การพัฒนาระบบประปาหมู่บ้าน ให้ได้มาตรฐานในราคาที่เหมาะสม เป็นต้น

ด้านที่ 2 การสร้างความมั่นคงของน้ำภาคการผลิต

เพื่อรองรับเป้าหมายการพัฒนาการเศรษฐกิจ ลดความเสียหาย/เพิ่มรายได้ในพื้นที่เกษตร/เพิ่มผลิตในพื้นที่ที่มีน้ำมั่นคงแล้ว มีแนวทางและเป้าหมาย การพัฒนา ที่สำคัญในระยะ 20 ปี ได้แก่ การจัดหาน้ำในพื้นที่เกษตรน้ำฝน 3,239 ล้าน ลบ.ม. พื้นที่รับประโยชน์ 5.72 ล้านไร่ พัฒนาแหล่งเก็บกักน้ำและผันน้ำ 4,505 ล้าน ลบ.ม. พื้นที่รับประโยชน์ 4.66 ล้านไร่ การปรับปรุงซ่อมแซมโครงการที่ถ่ายโอนให้ อปท. ครบทุกโครงการ เพิ่มความจุการเก็บกักน้ำโครงการเดิม ปริมาณน้ำ 57 ล้าน ลบ.ม. การจัดรูปที่ดินในโครงการชลประทานเดิม 3 ล้านไร่ เป็นต้น

ด้านที่ 3 การจัดการน้ำท่วมและอุทกภัย

เพื่อลดความเสียหาย ชีวิต ทรัพย์สิน ผลกระทบต่อเศรษฐกิจ และรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ มีแนวทางและเป้าหมายการพัฒนาที่สำคัญในระยะ 20 ปี ได้แก่ ปรับปรุงลำน้ำสายหลัก 1,978.14 กม. ป้องกันน้ำท่วมชุมชนเมือง 380 แห่ง พื้นที่ได้รับการป้องกัน 779,985 ไร่ การจัดการพื้นที่น้ำท่วม 13 แห่ง ลดปริมาณน้ำหลาก 1,704 ล้าน ลบ.ม. สนับสนุนการปรับตัวและเผชิญเหตุ 37 ลุ่มน้ำสาขา การปรับปรุงเขื่อนเพื่อรองรับสภาพภูมิอากาศ เป็นต้น

ด้านที่ 4 การอนุรักษ์ฟื้นฟูระบบนิเวศทรัพยากรน้ำ

เพื่ออนุรักษ์ทรัพยากรน้ำให้เกิดความสมดุล ลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมการบริหารจัดการ ขับเคลื่อนองค์กรด้านการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำระดับ นโยบาย มีแนวทางและเป้าหมายการพัฒนาที่สำคัญในระยะ 20 ปี ได้แก่ ฟื้นฟูพื้นที่ป่าต้นน้ำ 1.375 ล้านไร่ ลดการชะล้างพังทลายของดิน 2.65 ล้านไร่ พัฒนาระบบบำบัดน้ำเสีย (เดิม/ใหม่) 759 แห่ง อนุรักษ์และฟื้นฟู แม่น้ำลำคลองและแหล่งน้ำธรรมชาติทั่วประเทศ เป็นต้น

ด้านที่ 5 การบริหารจัดการ

เพื่อขับเคลื่อนองค์กรด้านการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำระดับนโยบาย และพื้นที่ กฎหมาย ระบบฐานข้อมูล เทคโนโลยี ส่งเสริมการประชาสัมพันธ์และการมีส่วนร่วมของประชาชน รูปแบบเพื่อยกระดับการจัดการน้ำในพื้นที่และลุ่มน้ำ แนวทางและเป้าหมายการพัฒนาที่สำคัญในระยะ 20 ปี ได้แก่ การปรับปรุงและจัดทำอำนวยการปฏิบัติตามกฎหมาย การพัฒนาและเชื่อมโยงระบบฐานข้อมูลด้านทรัพยากรน้ำ การติดตั้งระบบตรวจวัด ระบบเตือนภัยให้ครอบคลุมพื้นที่เสี่ยงภัย การพัฒนาศักยภาพองค์กรระดับพื้นที่ เช่น คณะกรรมการลุ่มน้ำ คณะอนุกรรมการทรัพยากรน้ำจังหวัด องค์กรผู้ใช้น้ำ การศึกษา วิจัย เทคโนโลยี นวัตกรรมในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ การจัดทำแผนการบริหารจัดการน้ำภายใต้กฎหมาย การติดตาม ประเมินผลการดำเนินงานด้านทรัพยากรน้ำ และการส่งเสริมการจัดการน้ำในระดับชุมชน เป็นต้น เพื่อเป็นกลไก ในการสนับสนุนการพัฒนาใน 4 มิติแรก และให้เกิดธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ